

Technische vraag

Zaaknr.: 5667-2023

Technische vraag aan: Ramona Sour

Onderwerp:

SB Commissievergadering 23 jan 2023 agendapunt 8a1 WMO en beleidskaders

Bijna 40 ketenpartners, variërend van zorgaanbieders, tot woningcorporaties, zorgverzekeraars, politie, OM, Welzijn tot cliëntorganisaties, maar ook Trimbos Instituut en GGZ Vriendelijke Gemeenten, hebben input geleverd voor dit uitvoeringsplan.

1. Bij navraag blijkt dat de ASD tot op dit moment niet is betrokken. Waarom is er (vooraf) geen advies gevraagd aan de ASD?
2. Kunnen wij afspraken dat adviezen van de ASD standaard onderdeel zijn van het politieke debat in commissie en raad?

Het is erg lastig om (over)zicht te behouden op alle gedetailleerde opsommingen van beleidsvoornemens, vele overlegstructuren en wettelijke kaders.

“We zien nu nog te vaak dat complexe casuïstiek ronddraait tussen wet- en regelgeving of domeinen. Ook hier is een integrale blik en samenwerking nodig in de keten om morele afwegingen te maken en gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen voor de mogelijkheden en oplossingsrichtingen.”

3. Kan een totaalbeeld niet in een of meer aanvullende infographics worden gevangen?
4. Waarom is pas na de commissievergadering een (regionale) informatieavond gepland?

De uitgangspunten en kaders in dit hoofdstuk en financiële en juridische afspraken die gemeenten maken, zijn opgenomen in de Centrumregeling Wmo 2024-2028. In de Centrumregeling staan ook de afspraken over de begroting specialistisch vangnet, het investeringsfonds, de uitvoeringsbudgetten en verantwoordelijkheden die hierbij afgesproken zijn.

5. Graag een korte toelichting waarom voor deze financiële structuur is gekozen?

In de Centrumregeling is afgesproken om na twee jaar te evalueren hoe deze afspraken in de praktijk uitvallen en of bijstelling gewenst is. Gemeenten hebben de gezamenlijke ruimte om hierin bij te sturen. Dit volgt dezelfde werkwijze die is toegepast na de invoering van de Wmo2015.

6. Wat wordt precies bedoeld met deze laatste zin?
7. Wat zijn de geschatte financiële risico's voor onze gemeente als gevolg van het geactualiseerde beleid, met name de decentralisatie van BO naar BW.?
8. Wat zijn de geraamde extra kosten voor onze gemeente door de transformatie en doordecentralisatie van Beschermd wonen en waarmee worden deze kosten gedekt?

De morele afwegingen, de integrale blik en de gezamenlijke verantwoordelijkheid kan alleen vorm krijgen als ketenpartners elkaar opzoeken, multidisciplinaire overleggen (MDO's/samenwerk-overleggen) organiseren, daar waar nodig opschalen conform de uitgangspunten van het AVE-model (aanpak voorkoming escalatie) en daarmee een doorbraak naar een oplossing forceren. Kortom, veel overleggen op lokaal, regionaal, bovenregionaal, provinciaal en landelijke niveau.

9. Wie heeft bij de gemeente Maashorst het totaaloverzicht (en bij voorkeur de eindregie) in al deze overleggen?

10. Hoe groot is het risico om door de vele overlegstructuren te belanden in bureaucratie? Hoe wordt dit risico gemitigeerd?

In de bijlage van de Centrumregeling Wmo 2024-2025 staat een niet limitatieve lijst met wat de regio verstaat onder 'de basis op orde'. Elke gemeente bepaalt zelf waar prioriteiten liggen en welke accenten gelegd worden. We willen in de regio in elke gemeente de basis op orde brengen en samen sturen op het regionaal specialistisch vangnet. Daarom is afgesproken dat de Regionale Ontwikkelagenda in elke gemeente wordt vertaald naar een lokale ontwikkelagenda om de veranderingen lokaal vorm te geven. We volgen de voortgang gezamenlijk, leren en wisselen uit via regionale leersessies, prioriteren en sturen bij waar nodig. De looptijd van de Ontwikkelagenda wordt verlengd, zodat deze gelijk loopt met de looptijd van dit Koersdocument.

11. Dit klinkt als een logische aanpak. In hoeverre hebben wij in onze gemeente Maashorst "de basis op orde"?

Het urgentieplus proces bij de maatschappelijke opvang heeft de afbouw van plekken mogelijk gemaakt in het kleinschalig wonen met lange trajectduur. Tegelijkertijd zijn er toenemende signalen over dakloze mensen op straat en toegenomen complexiteit van de doelgroep die een beroep doen op de opvang. Daarnaast wordt er jaarlijks gezocht naar een plek om winteropvang te kunnen verzorgen. Voorgaande ontwikkelingen gecombineerd met een beleidsvisie gericht op "wonen eerst" en "preventie" vragen om een herijking van de opdracht Maatschappelijke Opvang en vragen om keuzes de komende jaren.

12. Waarom vindt eerst afbouw van capaciteit plaats en wordt pas daarna nagedacht?

Naast nieuwe voorzieningen zoals de time-out voorziening en de opvang voor verslaafden in herstel is het nodig om ook een woonplek te creëren voor een doelgroep die in geen enkele voorziening of instelling passend is. Dit betreft de doelgroep structurele overlastgevers. We realiseren een prikkelarme woonomgeving, buiten de reguliere wijken, voor inwoners met voldoende ruimte voor een ongebruikelijke leefstijl. Hiermee bevorderen we de leefbaarheid in wijken en dorpen. Deze plekken worden gerealiseerd aan de rand van bewoond gebied, en bij voorkeur ingetekend bij nieuwe planvorming.

13. Hoe groot is de groep structurele overlastgevers in de gemeente Maashorst en hoe wordt omgegaan met de overlast voor omwonenden?

Ondertekening:

Datum indiening : 23-1-2023
Fractie : UdenPLusLanderd
Naam indiener : Cees Keizer

Antwoord op technische vraag

Antwoord door: Ramona Sour (met ambtelijke ondersteuning van Monique Sepers en Reinier Borghart)

Datum: 25-1-2023

Vraag 1:

Bij navraag blijkt dat de ASD tot op dit moment niet is betrokken. Waarom is er (vooraf) geen advies gevraagd aan de ASD?

Antwoord:

De Wet Gemeenschappelijke Regelingen is in 2022 aangepast. Een centrumregeling dient eerst aan de lokale gemeenteraden te worden aangeboden, zodat de gemeenteraden de gelegenheid krijgen om hun zienswijze kenbaar te maken. Na eventuele aanpassing wordt de centrumregeling opnieuw aangeboden aan de lokale gemeenteraden, dan ter besluitvorming. Het adviestraject richting de ASD loopt parallel aan zienswijzetraject richting de gemeenteraad. Een belangrijke factor hierin is de tijdsdruk. De centrumregeling moet voor het zomerreces vastgesteld te zijn, anders kan de regionale inkooporganisatie niet op tijd starten met het inkopen van de zorg voor 2024 (zie bijlage "Planning Besluitvormingsproces vier regionale kaders Wmo BNO-O in 2023"). Begin februari staat er een fysieke informatiebijeenkomst gepland met de ASD, zodat zij ook uitleg krijgen bij de stukken.

Vraag 2:

Kunnen wij afspraken dat adviezen van de ASD standaard onderdeel zijn van het politieke debat in commissie en raad?

Antwoord:

Adviezen van de ASD richten zich tot het college en niet tot de gemeenteraad. De adviezen van de ASD zijn dus niet standaard onderdeel van het politieke debat in de commissie en raad. Zie ook artikel 4 van de Verordening Adviesraad Sociaal domein gemeente Maashorst 2022. Daarin staat: "De ASD, als onafhankelijk adviesorgaan, heeft tot taak het college gevraagd en ongevraagd te adviseren over onderwerpen die de vorming van nieuw beleid en de uitvoering van vastgesteld gemeentelijk beleid ten aanzien van het Sociaal Domein betreffen."

Vraag 3:

Kan een totaalbeeld niet in een of meer aanvullende infographics worden gevangen?

Antwoord:

Deze vraag heeft betrekking op een citaat uit het Koersdocument inwoners met een psychische kwetsbaarheid 2024-2028. U kunt deze vraag opnemen in uw reactie op dit document, zodat de ambtelijke ondersteuning, werkzaam voor de regio, dit op kan nemen in het inspraakverslag.

Vraag 4:

Waarom is pas na de commissievergadering een (regionale) informatieavond gepland?

Antwoord:

Eind november 2022 werd besloten om een regionale informatiebijeenkomst te organiseren, om de gemeenteraden zo goed mogelijk te informeren. Het inplannen van de online

raadsinformatiebijeenkomst heeft veel voeten in de aarde gehad, omdat er een datum gevonden moest worden waarop alle vijf de gemeenteraden beschikbaar waren. De eerste gelegenheid werd gevonden op 1 februari 2023.

Op 19 december 2022 werden de definitieve versie van de centrumregeling opgeleverd door de collega's van de centrumgemeente. Lokaal zijn de stukken zo spoedig mogelijk op route richting de gemeenteraad gebracht. De eerste collegevergadering was gepland voor woensdag 11 januari 2023.

De gemeenteraden worden gevraagd om uiterlijk in week 11 (de week van 13 maart) hun zienswijze kenbaar te maken (zie bijlage "Planning Besluitvormingsproces vier regionale kaders Wmo BNO-O in 2023"). Lokaal heeft er overleg plaatsgevonden met de Griffie en de agendacommissie, wat in de huidige planning heeft geresulteerd. In het eerste kwartaal van 2023 zijn slechts twee commissievergaderingen S&B gepland, waarvan de vergadering op 9 maart 2023 helaas te laat komt.

Vraag 5:

Graag een korte toelichting waarom voor deze financiële structuur is gekozen?

Antwoord:

Het uitgangspunt is dat het specialistisch vangnet, dat in de afgelopen jaren in de regio opgebouwd is, behouden blijft. Als iedere gemeente deze doelgroep zelfstandig op wil vangen dan versnipperd het zorglandschap nog verder en heeft dat gevolgen voor continuïteit, beschikbaarheid, kwaliteit en betaalbaarheid van zorg voor inwoners. Voordat het specialistisch vangnet eventueel afgebouwd kan worden dient eerst lokaal de basis op orde te worden gebracht. Bekostiging van het specialistisch vangnet gebeurt op basis van beschikbaarheidsfinanciering. De gekozen financiële structuur is hier ondersteunend aan. Vanuit de gemeente Maashorst is aangegeven dat we wel risico's zien in de gekozen financiële structuur, zoals ook als kanttekening is opgenomen in het raadsvoorstel. Derhalve is in de concept zienswijze de nadruk gelegd op het evaluatiemoment. Dit evaluatiemoment moet de ruimte bieden om zo nodig de financiële structuur te wijzigen.

Vraag 6:

Wat wordt precies bedoeld met deze laatste zin?

Antwoord:

Bij invoering van de Wmo2015 zijn financiële afspraken gemaakt over de kosten. Na twee jaar zijn de bedragen bijgesteld op de werkelijke situatie en ervaringscijfers. Dit is ook de bedoeling bij de doordecentralisatie van Beschermd Wonen en is (binnen de huidige inrichting) al jarenlang de werkwijze: monitoring, alert zijn en tijdig bijsturen zodat zoveel mogelijk middelen naar de zorg gaan. De gemeenten zullen hier gezamenlijk op sturen.

Vraag 7:

Wat zijn de geschatte financiële risico's voor onze gemeente als gevolg van het geactualiseerde beleid, met name de decentralisatie van BO naar BW.?

Antwoord:

Ten aanzien van zware specialistische zorg is het financieel risico beperkt voor de gemeente Maashorst. De taak omtrent de dure specialistische zorg (waar de meeste risico's zitten) blijft bij de Centrumgemeente. Als gemeenten blijven we hier gezamenlijk voor verantwoordelijk. In de afgelopen jaren is de samenwerking zeer positief gebleken. Wij zijn financieel gezien een zeer gezonde regio en we zijn al heel ver in het scheiden van wonen en zorg (een opdracht van

het Rijk). De regio beschikt momenteel nog over een reserve beschermd wonen van €19,5 miljoen, terwijl er eerder al €8,5 miljoen richting de lokale gemeenten is gekomen (de gemeente Maashorst heeft dit bedrag opgenomen in de Reserve Transformatieopgave Beschermd Wonen (à €2 miljoen). Van de bestaande reserve blijft een bedrag ter hoogte van 15% van de uitgaven begroting 2024 (à €2,2 miljoen) in de regionale reserve zitten om eventuele risico's af te dekken.

De financiële impact van de lokale opgave is op dit moment niet te bepalen. De voorliggende regionale documenten dienen nog lokaal vertaald te worden. Ambtelijk wordt een plan van aanpak opgesteld om de lokale organisatie en uitvoering in kaart te brengen en zo tot een goede invulling van de transformatieopgave te komen. Zonder deze lokale vertalingen zijn de financiële risico's voor de gemeente Maashorst niet te bepalen.

Vraag 8:

Wat zijn de geraamde extra kosten voor onze gemeente door de transformatie en doordecentralisatie van Beschermd wonen en waarmee worden deze kosten gedekt?

Antwoord:

De financiële impact is op dit moment niet te bepalen. Aanvullend is het definitieve budget in de Rijksuitkering Beschermd Wonen nog niet precies bekend. Dit wordt in de meicirculaire 2023 gecommuniceerd. Geschat wordt dat de gemeente Maashorst de eerste jaren zo'n €917k uitbetaald krijgt, waarvan €411k bedoeld is om stijgende Wmo-kosten te dekken en €506k bedoeld is om de basis op orde te brengen.

Vraag 9:

Wie heeft bij de gemeente Maashorst het totaaloverzicht (en bij voorkeur de eindregie) in al deze overleggen?

Antwoord:

Voor de inwoner is dat de procesregisseur. De aangewezen (en geschoolde) consulent doet de brede vraagverheldering. Komt die er niet uit of moet er opgeschaald worden naar regio of bovenregionaal of bij uitstroom terug naar gemeente, dan ligt de regie over het proces bij de procesregisseur sociaal domein. Veel andere overleggen zijn vooral beleidsmatig om dezelfde beweging te maken, als gemeenten, bovenregionaal en met ketenpartners.

Vraag 10:

Hoe groot is het risico om door de vele overlegstructuren te belanden in bureaucratie? Hoe wordt dit risico gemitigeerd?

Antwoord:

De betrokkenheid van verschillende domeinen maakt het ingewikkeld. Echter kan je niet zonder andere domeinen en ketenpartners. Dat maakt dat meerdere gremia noodzakelijk zijn. We zijn altijd op zoek naar minder bureaucratie. Daarom is regie bij de lokale gemeente zo belangrijk. Onze inwoner moet niet de dupe zijn van gesplitste domeinen of financiering. Daarom staat inwonersperspectief centraal en daarom is de basis op orde en kennis/expertise in lokale gemeente een belangrijke randvoorwaarde.

Vraag 11:

Dit klinkt als een logische aanpak. In hoeverre hebben wij in onze gemeente Maashorst "de basis op orde"?

Antwoord:

Wij hebben – net als de andere gemeentes- de basis nog niet op orde. De doordecentralisatie beschermd wonen betreft een nieuwe taak voor gemeentes en daarom moeten we de komende periode aan de slag met de lokale ontwikkelagenda beschermd wonen om de basis op orde te krijgen. Overigens betekent dit niet dat we nog helemaal geen voorzieningen hebben voor de doelgroep. Zo hebben we bijvoorbeeld al inlooppunten, loopt er een pilot met betrekking tot een tussenvoorziening wonen en wordt ambtelijk een voorstel voor een herstel- en zelfregiecentrum voorbereid.

Vraag 12:

Waarom vindt eerst afbouw van capaciteit plaats en wordt pas daarna nagedacht?

Antwoord:

Het kleinschalig wonen blijkt vaak een tussenstation te zijn waar weinig voortgang wordt geboekt op doelen naar zelfstandigheid, eigen regie en een eigen woonplek. De transformatie van de maatschappelijke opvang is een landelijke taakstelling vanuit het Rijk: korte opvang, snelle uitstroom naar een duurzame woonplek en vanuit daar ambulante begeleiding naar zelfstandigheid (volgens het principe housing first). Er komt pas ruimte voor herstel als aan de eerste levensbehoefte van duurzaam onderdak is voldaan. Onderzoek wijst uit dat dit succesvoller en duurzamer is. Doordat de woonsituatie onzeker blijft en van tijdelijke aard is in kleinschalig wonen, daarnaast ook vaak onrustig is en met veel problematiek bij elkaar, blijkt herstel moeizaam gerealiseerd te worden. Het is geen afbouw van plekken, maar ombouw: van langdurig verblijf (kleinschalig wonen) naar korte opvang, gericht op inventarisatie van problematiek en inregelen van zorg op een duurzame woonplek in de eigen leefomgeving. Waar het aantal kleinschalig wonen plekken bij het Verdihuis is afgebouwd, zijn de kortdurende opvangplekken juist uitgebreid.

Vraag 13:

Hoe groot is de groep structurele overlastgevers in de gemeente Maashorst en hoe wordt omgegaan met de overlast voor omwonenden?

Antwoord:

In 2021 heeft onderzoeksbureau HHM in opdracht van het regionale Portefeuillehoudersoverleg Wmo een onderzoek uitgevoerd naar deze doelgroep in de regio Brabant Noord-oost ("Maatschappelijke kosten-batenanalyse, mogelijke opvangvoorzieningen voor chronisch verslaafden en structurele overlastgevers in Brabant Noord-oost", gepubliceerd in januari 2022). Het gaat om ongeveer 30/35 inwoners in de regio. Het is een groeiende groep met veel maatschappelijke en veiligheidsproblemen er om heen. De gemeente Land van Cuijk heeft de verantwoordelijkheid op zich genomen om binnen de eigen gemeente op zoek te gaan naar een geschikte locatie voor de voorziening die onderdeel wordt van het regionaal specialistisch vangnet.